

DAWID GAJOS

Uniwersytet Gdański

ORCID: 0000-0002-5486-2189

dawid.gajos@phdstud.ug.edu.pl

Kim Jŏ-dzŏng – najważniejsza kobieta w Koreańskiej Republice Ludowo- -Demokratycznej

Kim Yo-jong – the most important woman
in the Democratic People’s Republic of Korea

Słowa kluczowe:

Korea Północna, Koreańska
Republika Ludowo-
-Demokratyczna, KRLD, Kim
Dzŏng-yn, Kim Jŏng-ŭn,
Kim Jŏ-dzŏng, Kim Yŏ-jŏng,
polityka zagraniczna, polityka
wewnętrzna

Keywords:

North Korea,
Democratic People’s
Republic of Korea,
DPRK, Kim Jŏng-ŭn,
Kim Yŏ-jŏng, foreign
policy, domestic
policy

Kim Yo-jong – the most important woman in the Democratic People's Republic of Korea

The Democratic People's Republic of Korea is a country with a patriarchal character. For three generations, it has been ruled almost exclusively by men. It was only at the beginning of the 21st century that a woman – the sister of Kim Jōng-ūn Kim Yō-jōng – began to gain power there. The aim of the article is to present the path followed by the first woman who found herself officially in the strictest circles of power in North Korea, as well as the path of her career in DPRK politics. The use of the historical and institutional method allowed to show how Kim Yō-jōng entered the next levels of power in the state, and finally became the second person in North Korea. She also became the first woman to gain a real, confirmed in officially held office, influence on the internal and foreign policy of the DPRK.

Wprowadzenie

Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna jest jednym z ostatnich istniejących współcześnie reżimów totalitarnych. Przetrwanie tego państwa na arenie międzynarodowej przez ponad siedemdziesiąt lat w formie praktycznie niezmienionej przykuwa coraz większą uwagę świata. Od 1948 r. Koreą Północną rządziło trzech mężczyzn – dziadek Kim Ir-sen (Kim Il-söng 김일성), syn Kim Dzöng-il (김정일), a obecnie wnuk Kim Dzöng-yn (김정은)¹. Już na samym początku istnienia państwa Kim Ir-sen rozpoczął obsadzanie najważniejszych stanowisk w rządzie swoimi krewnymi. Odwoływał się tym samym do konfucjanizmu i jednej z jego zasad mówiącej, że za wielkością wodza stoi wielkość jego rodziny i zarządzanego przez niego państwa. W ten sposób stworzył klanowo-rodzinną strukturę władzy². Tak Kim Ir-sen, m.in. poprzez kult rodziny Kimów, zbudował podstawy swojego państwa i jego systemu politycznego, legitymizując w ten sposób siebie jako lidera oraz ojca narodu, a także uwiarygadniając znaczenie jego potomków jako kolejnych przywódców państwa³. W patriarchalnym modelu społeczeństwa Korei Północnej, wywodzącym się wprost z tradycji konfucjańskiej, niewiele miejsca w sferze publicznej poświęca się kobietom⁴.

Konkretną rolę w historii państwa propaganda przypisała dotychczas jedynie pierwszej żonie Kim Ir Sena – Kim Dzöng-suk (김정숙). Nazywana „matką Korei” – bohaterka rewolucji koreańskiej, która w latach 30. i 40. XX w. uczestniczyła ramię w ramię ze swoim mężem w walkach

- 1 W niniejszym artykule autor zdecydował się na używanie transkrypcji polskiej, maksymalnie zbliżonej do wymowy oryginału, a także podawanie koreańskiego zapisu nazwisk. Wyjątek stanowi stosowanie utrwalonego w polskojęzycznej literaturze zapisu nazw, nazwisk i terminów, o ile nie jest on zbyt odległy od brzmienia oryginału (np. Kim Ir-sen), chociaż najczęściej takie zapisy są po prostu następstwem utrwalonego i powielanego błędu językowego. Ponadto autor ujednolicił nazwę północnokoreańskiej stolicy, zapisując ją jako Pjongjang, nawet jeśli w źródłach występuje ona w nieaktualnej już formie Phenian.
- 2 T. Goban-Klas, *Historia i współczesność Korei*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 122–125.
- 3 N. Levi, *Kto rządzi w Korei Północnej*, Wydawnictwo Dialog, Warszawa 2014, s. 14–15.
- 4 Keum Jang-Tae, *Historia koreańskiej myśli konfucjańskiej*, Kwiaty Orientu, Skarżysko-Kamienna 2013, s. 11–13.

o wyzwolenie Korei w antyjapońskiej partyzantce – została otoczona kultem dopiero po śmierci w 1949 r.⁵ Postać Kim Dzŏng-suk wyróżniono na potrzeby propagandy i budowy kultu Kim Ir Sena oraz jego rodziny na początku lat 50. XX w. w toku umacniania przez niego władzy. Jednak jak dotąd żadna kobieta oficjalnie nie zdobyła znaczącej pozycji na najwyższym szczeblu władzy w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej. Zmieniło się to dopiero po dojściu do władzy trzeciego z dynastii Kimów – Kim Dzŏng-yna, kiedy rosnącą pozycję w hierarchii reżimu zaczęła zdobywać jego młodsza siostra Kim Jŏ-dzŏng (김여정).

Lata młodości

Niewiele wiadomo o dzieciństwie Jŏ-dzŏng, ostatniego dziecka drugiego przywódcy Korei Północnej – Kim Dzŏng-ila. Niepewna jest nawet data jej urodzenia. Najprawdopodobniej urodziła się 26 września 1987 r. jako trzecie dziecko ze związku z Ko Jong-hyi (고용희), tancerką z grupy artystycznej „Mansudae”⁶. Pierwsze lata swojego życia Jŏ-dzŏng spędziła razem ze starszymi braćmi – Kim Dzŏng-czhŏlem (김정철) i Kim Dzŏng-ynem – w izolacji, w zamkniętej luksusowej willi na wzgórzu Czangkwang w centrum Pjongjangu. O ile rządzący ówczesnie Kim Ir-sen nie chciał zaakceptować nieślubnego potomstwa syna, to sam Kim Dzŏng-il był bardzo przywiązany do trójki swoich ostatnich dzieci⁷. Najmłodszą córkę, która uwielbiała tańczyć jak jej matka, nazywał „słodziutką Jŏ-dzŏng”, czy też „księżniczką Jŏ-dzŏng” i przewidywał jej karierę w polityce⁸.

Wiosną 1996 r. Jŏ-dzŏng została wysłana przez Kim Dzŏng-ila do Szwajcarii. Dołączyła do braci – Kim Dzŏng-czhŏla i Kim Dzŏng-yna – którzy przebywali

- 5 A. Fiefield, *Wielki Następcza. Niebiańskie przeznaczenie błyskotliwego towarzysza Kim Dzŏng-yna*, Sine Qua Non, Kraków 2020, s. 229–230.
- 6 Tamże, s. 345. W literaturze jako datę urodzenia Kim Jo Dzong podaje się również lata 1988 lub 1989; E. Czop, N. Levi, *Kim jest Kim Dzŏng-yn?*, Kwiaty Orientu, Skarżysko-Kamienna 2016, s. 277–279; *Kim Yo Jong*, „North Korea Leadership Watch” [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://nkleadershipwatch.wordpress.com/kim-family/kim-yo-jong/>>.
- 7 J. Lea-Henry, *The rise of Kim Yo-Jong in the North Korean regime*, „Strategic Analysis” 2019, vol. 43, no. 2, s. 138–140.
- 8 Według relacji Kenjiego Fujimoto i Konstantina Pulikowskiego, którzy odwiedzali Koreę Północną za czasów Kim Dzong Ila, [za:] A. Fiefield, *Wielki Następcza...*, s. 346.

w Bernie, mieszkając razem z ochroną w prywatnej rezydencji, nieopodal której znajduje się północnokoreańska ambasada. Dzieci za granicą regularnie odwiedzali matka i inni członkowie rodziny. Głównym powodem ich wyjazdu z Korei było zdobycie wykształcenia w renomowanej, elitarnej szkole Liebfeld-Steinhölzli. Kim Jö-dzöng uczęszczała do niej od 1996 r. do grudnia 2000 r. pod przybranym nazwiskiem Pak Mi-hiang (박미향). Z tego okresu zachował się nawet amatorski materiał wideo ze szkolnego koncertu, nakręcony przez rodziców innych uczniów, na którym widać Jö-dzöng podczas występu z Kim Dzöng-ynem. Wiele źródeł potwierdza, że to właśnie w tym okresie późniejszy dyktator Korei Północnej najbardziej zżył się z młodszą siostrą, która zdobyła jego zaufanie⁹.

Kim Jö-dzöng po ukończeniu szóstej klasy szkoły podstawowej wróciła wraz z Kim Dzöng-ynem do Korei Północnej pod koniec 2000 r. Powodem nie było jednak zakończenie edukacji, lecz osobiste wezwanie ich ojca, Kim Dzöng-ila, który wobec pogarszającego się stanu zdrowia stanął przed poważnym problemem związanym z sukcesją władzy. Schedę po ojcu powinien zgodnie z tradycją przejąć najstarszy syn Kim Dzöng-nam (김정남). Jednak – jak szybko okazało się – dużo bardziej niż polityka interesowały go kobiety, sława i bogactwo, w związku z czym rzadko przebywał w Korei Północnej i nie nadawał się na sukcesora. Drugi w kolejce do władzy – Kim Dzöng-czhöl – uważany był przez ojca za jeszcze bardziej nieodpowiedniego kandydata do przejęcia władzy. Nie przejawiał żadnego zainteresowania polityką, a ponadto ojciec twierdził, że jest zniewieściały. Okazało się, iż jedynym kandydatem do dziedziczenia władzy może być tylko najmłodszy syn Kim Dzöng-ila – Kim Dzöng-yn – który niezwłocznie wrócił do Pjongjangu. Mimo ukończenia zaledwie osiemnastego roku życia musiał przygotować się do przejęcia władzy po ojcu. Rodzeństwo zostało odseparowane – Dzong Un rozpoczął studia na Uniwersytecie im. Kim Ir-sena, a czternastoletnia Jö-dzöng zaczęła uczęszczać do szkoły średniej. Jest to najmniej znany okres życia najmłodszej córki Kim Dzöng-ila. Ojciec,

9 Tamże, s. 345; J. Lea-Henry, *North Korea's princess. The strange life and dangerous future of Kim Yo Jong*, „Research Gate”, s. 5: <https://www.researchgate.net/publication/332778275_North_Korea%27s_Princess_The_Strange_Life_and_Dangerous_Future_of_Kim_Yo-jong> [dostęp: 11 XII 2021]; *Kim Yo Jong*, „North Korea Leadership Watch” [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://nkleadershipwatch.wordpress.com/kim-family/kim-yo-jong/>>.

krótco po jej powrocie do Pjongjangu, ponownie zauważył, że Jō-dzōng fascynuje się polityką. W związku z tym w 2002 r., mimo nieukończenia szkoły średniej, podobnie jak jej starszy brat, rozpoczęła naukę na uniwersytecie, lecz przerwała je śmierć matki. Ko Jong-hyi, z którą była bardzo zżyta, zmarła na raka piersi w 2004 r. w wieku 52 lat. Zagubiona Jō-dzōng znów wyjechała do Europy, rozpoczynając naukę na różnych kierunkach studiów. Po krótkim czasie powróciła jednak do Korei Północnej, gdzie ostatecznie ukończyła informatykę na Uniwersytecie im. Kim Ir-sena w Pjongjangu¹⁰.

Droga do władzy

Na północnokoreańskiej scenie politycznej Kim Jō-dzōng pojawiła się po raz pierwszy w 2007 r. Z tego okresu pochodzi informacja o rozpoczęciu przez nią działalności w aparacie Partii Pracy Korei pod okiem ojca i ciotki Kim Kiōng-hyi (김경희). Wydaje się, że to wówczas jej rodzina podjęła decyzję o znaczącej roli, jaką miała odegrać Kim Jō-dzōng w kolejnych latach. Po udarach mózgu, których Kim Dzōng-il doznał w sierpniu i wrześniu 2008 r., Kim Jō-dzōng ponownie znalazła się bliżej brata Kim Dzōng-yna, nadal przygotowywanego do przejęcia władzy w państwie¹¹. Już w 2009 r. społeczeństwo Korei Północnej poznało Jō-dzōng, kiedy po raz pierwszy pojawiła się w państwowych mediach na zdjęciu u boku ojca i braci¹². Pracowała wtedy w Komisji Obrony Narodowej oraz w osobistym sekretariacie ojca – Kim Dzōng-ila. Choć obracała się w gronie elity państwa, to pozostawała jednak w cieniu, podążając posłusznie za swoim ojcem, bratem i pozostałymi najważniejszymi dygnitarzami. Od 2009 r. aktywnie pomagała przy prawidłowym przeprowadzeniu sukcesji władzy brata. W 2010 r. brała udział w konferencji Partii Pracy Korei, na której Kim Dzōng-yna

10 J. Lea-Henry, *North Korea's princess...*, s. 6–7: <https://www.researchgate.net/publication/332778275_North_Korea%27s_Princess_The_Strange_Life_and_Dangerous_Future_of_Kim_Yo-jong> [dostęp: 11 XII 2021].

11 *Kim Yo Jong*, "North Korea Leadership Watch" [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://nkleadershipwatch.wordpress.com/kim-family/kim-yo-jong/>>.

12 *Jong un visited wonsan aggie in april '09?*, "North Korea Leadership Watch" [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<http://www.nkleadershipwatch.org/2010/10/03/jong-un-visited-wonsan-aggie-in-april-09/>>.

desygnowano na następcę Kim Dzōng-ila, a w maju i sierpniu 2011 r. uczestniczyła w oficjalnych delegacjach ojca i brata do Chin i Rosji¹³.

Kim Dzōng-il 17 grudnia 2011 r. doznał rozległego zawału serca, w wyniku którego zmarł. Niezwłocznie rozpoczęto proces sukcesji władzy, choć informacja o śmierci przywódcy Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej została podana do publicznej wiadomości dopiero 19 grudnia¹⁴. Państwowe media podkreślały wielki żal całego narodu koreańskiego. Stwierdzały, że do Pjongjangu podążały zwierzęta, aby wyrazić swój żal, a „lód na jeziorze na górze Paektu pękał tak głośno, że zdawał się trząść niebem i ziemią”. Wśród tych komunikatów przedstawiono także oficjalnie „Wielkiego Następcę”, podkreślając „absolutną pewność, że przywództwo towarzysza Kim Dzōng-yna poprowadzi lud koreański ku sukcesom i rewolucyjnej przyszłości”¹⁵. Pogrzeb odbył się 11 dni później. Był to czas, w którym rosnąca pozycja dwudziestoczteroletniej Kim Jō-dzōng została zaakcentowana w państwowych mediach. Jednocześnie świat wiedział o niej tak niewiele, że nie było pewności, kim jest właściwie. Choć córka zmarłego przywódcy podczas ceremonii pogrzebowej, odbywającej się na placu Kim Ir-sena, nie znalazła się w ścisłym, ośmioosobowym Komitecie pogrzebowym idącym za trumną, to stanęła po raz pierwszy, w eleganckich szpilkach i ciemnym garniturze, wśród najważniejszych osób w państwie – między premierem Czhwe Jōng-rimem (최영림) a Czōn Piōng-ho (전병호), nazywanym „głównym architektem północnokoreańskiego programu nuklearnego”. Telewizja pokazywała także delegacje wysoko postawionych dygnitarzy Partii Pracy Korei kłaniających się przed trumną Kim Dzōng-il, którym przewodziła Jō-dzōng¹⁶.

13 A. Fiefield, *Wielki Następcą...*, s. 346; J. Lea-Henry, *North Korea's princess...*, s. 8–9: <https://www.researchgate.net/publication/332778275_North_Korea%27s_Princess_The_Strange_Life_and_Dangerous_Future_of_Kim_Yo-jong> [dostęp: 11 XII 2021].

14 *North Korean leader Kim Jong-il dies of heart attack*, “BBC News” [online], 19 XII 2011 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.bbc.com/news/world-asia-16239693>>.

15 D. Chance, J. Kim, *North Korea mourns dead leader, son is “Great successor”*, “Reuters” [online], 19 XII 2011 [dostęp: 11.12.2021]: <https://www.reuters.com/article/us-korea-north-idUSTRE7B105B20111219?TB_iframe=true&width=921.6&height=921.6>; *Kim Jong-il death: ‘Nature mourns’ N Korea leader*, “BBC News” [online], 22 XII 2011 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.bbc.com/news/world-asia-16297811>>.

16 *Kim Yo Jong*, “North Korea Leadership Watch” [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://nkleadershipwatch.wordpress.com/kim-family/kim-yo-jong/>>.

Od tego czasu Kim Jŏ-dzŏng, dzięki poparciu ciotki Kim Kiŏng-hyi, awansowała na wyższe stanowisko w Komisji Obrony Narodowej oraz stopniowo, pracując w osobistym sekretariacie brata, zaczęła stawać się prawą ręką Kim Dzŏng-yna, który został trzecim w historii przywódcą Korei Północnej. Była odpowiedzialna za wszelkie podróże nowego przywódcy po kraju. Osobiście przygotowywała również jego wizyty zagraniczne, odpowiadając za trasy przejazdów, harmonogram, logistykę i bezpieczeństwo przywódcy. W 2013 r. rozpoczęła pracę w Departamencie Organizacji i Przywództwa, który odpowiada m.in. za inwigilację członków Koreańskiej Partii Pracy. Zaręczyny z Czhwe Sŏngiem (최성), synem Czhwe Riong-hae (최룡해), ówczesnie członka Stałego Komitetu Biura Politycznego Komitetu Centralnego Partii Pracy Korei oraz wiceprzewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej Partii Pracy Korei, które odbyły się w tym samym roku, otworzyły przed Kim Jŏ-dzŏng nowe możliwości i dały dodatkowe poparcie w najwyższych kręgach władzy¹⁷.

Kim Jŏ-dzŏng 9 marca 2014 r. pojawiła się u boku swojego brata Kim Dzŏng-yna, oddając głos w wyborach do Najwyższego Zgromadzenia Ludowego. Media przedstawiły ją wówczas po raz pierwszy oficjalnie jako „starszego urzędnika Komitetu Centralnego Partii Pracy Korei”, chociaż miała zaledwie 27 lat. Było to celowe działanie propagandowe, mające na celu podkreślenie roli Jŏ Dzŏng. Kolejne nobilitacje nadeszły kilka miesięcy później. Kiedy Kim Dzŏng-yn z powodu problemów zdrowotnych zniknął na ponad miesiąc, to właśnie siostra przejęła za niego wypełnianie niektórych obowiązków państwowych. W listopadzie 2014 r. Kim Jŏ-dzŏng została mianowana wicedyrektorem Departamentu Propagandy i Agitacji. W praktyce jednak nikogo nie zastępowała, osobiście odpowiadając za wszelkie sprawy wizerunkowe brata, w tym publiczne przemówienia i informacje pojawiające się w państwowych mediach, bezpośrednio uczestnicząc w budowaniu kultu jednostki. Kilka tygodni później przejęła również kontrolę nad Centralną Komisją Radiofonii i Telewizji, zyskując dodatkowo wpływ na kształt sztuk scenicznych i przemysł filmowy Korei Północnej. Od tego czasu Kim Jŏ-dzŏng regularnie zaczęła pojawiać się podczas publicznych wystąpień Kim Dzŏng-yna. Wszystko, co było udostępniane północnokoreańskiemu

17 J. Lea-Henry, *The rise of Kim Yo-Jong...*, s. 139–140.

społeczeństwu na temat jej brata, od tej chwili musiało najpierw trafić na biurko Jō-dzōng¹⁸.

W styczniu 2015 r., po niemal dwóch latach narzeczeństwa, Kim Jō-dzōng w końcu wyszła za Czھے Sōnga. Cztery miesiące później urodziło się ich pierwsze dziecko. Od tego czasu Kim Jō-dzōng przestała się pojawiać publicznie przez następne 18 miesięcy. Kiedy w 2017 r. wyszła z cienia, szybko ogłoszono, że została pierwszą i jedyną do tej pory kobietą w historii Korei Północnej, która została mianowana zastępcą członka Biura Politycznego Komitetu Centralnego Partii Pracy Korei, najwyższego organu decyzyjnego w partii i w państwie. W tym samym czasie wróciła na stanowisko wicedyrektora Departamentu Propagandy i Agitacji oraz objęła kierownictwo nad Departamentem Bezpieczeństwa Państwa¹⁹. Władza, jaką stopniowo uzyskiwała, nie umknęła uwadze USA, które niezwłocznie wpisały Kim Jō-dzōng na listę ukierunkowanych sankcji międzynarodowych, nazywając ją „odpowiedzialną za poważne naruszenia praw człowieka”, w tym utrzymywanie ścisłej cenzury. Uznano ją za współodpowiedzialną konsekwencji rządów jej brata, który naśladował swojego ojca i dziadka, dysponując dodatkowo jeszcze potężniejszą bronią nuklearną. To Jō-dzōng odpowiadała za jego wizerunek²⁰. Przesłanie kreowane przez nią było proste – jak najbardziej upodobnić Kim Dzōng-yna do poprzednich przywódców, aby sprawić wrażenie, że kwestionowanie działań brata oznacza wyrzekanie się dzieła Kim Dzong Ila i Kim Ir Sena. Dzōng-yn miał jednak odmienić obraz Korei Północnej, tworząc nie tylko zmianę pokoleniową, ale także

18 M. Madden, *North Korea's New Propagandist?*, "38 North" [online], 14 VIII 2015 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.38north.org/2015/08/mmadden081415/>>; E. Czop, N. Levi, *Kim jest Kim...*, s. 71–73; *Kim Yo Jong*, "North Korea Leadership Watch" [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://nkleadershipwatch.wordpress.com/kim-family/kim-yo-jong/>>.

19 J. Lea-Henry, *North Korea's princess...*, s. 9–11: <https://www.researchgate.net/publication/332778275_North_Korea%27s_Princess_The_Strange_Life_and_Dangerous_Future_of_Kim_Yo-jong> [dostęp: 11 XII 2021]; J. Pearson, *Kim Jong Un praises nuclear program, promotes sister*, "Reuters" [online], 8 X 2017 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.reuters.com/article/us-northkorea-missiles-kim/kim-jong-un-praises-nuclear-program-promotes-sister-to-center-of-power-idUSKBN1CD03V>>.

20 *U.S. blacklists North Korean officials over rights abuses*, "Reuters" [online], 12 I 2017 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.reuters.com/article/us-usa-northkorea-sanctions/u-s-blacklists-north-korean-officials-overrights-abuses-idUSKBN14V2HS>>.

unowocześniając swoje państwo, zwracając się ku społeczeństwu oraz stawiając na rozbudowę potencjału nuklearnego i rozwój gospodarczy.

Kim Dzöng-yn realizował ponadto prywatne marzenia. Tak było w przypadku zaproszenia do Pjongjangu idola swojej młodości – koszykarza NBA, Denisa Rodmana. Dla Kim Jö-dzöng był to prawdziwy test na kreatywność prowadzonej przez nią propagandowej narracji. Społeczeństwo mogło doznać ogromnego szoku, kiedy zobaczyło, że ich przywódca trzykrotnie spotkał się z czarnoskórym (koreańskie społeczeństwo wciąż identyfikuje się z czystością rasową) Amerykaninem (przedstawicielem wroga) z widocznymi tatuażami i kolczykami (w Korei Północnej jest to symbol przestępczości), noszącym okulary przeciwsłoneczne oraz czapkę w obecności ich Szanowanego Przywódcy Kim Dzöng-yna (to forma skrajnej zniewagi) i zachowującym się tak, jakby byli długoletnimi przyjaciółmi. Kim Jö-dzöng zdołała jednak tak pokierować wizerunkiem brata, że podczas tych wizyt Kim Dzöng-yn nie stracił poparcia w północnokoreańskim społeczeństwie, co świadczy o jej szczególnych umiejętnościach²¹.

Sukcesy w polityce zagranicznej

W miarę upływu czasu Kim Jö-dzöng na oficjalnych uroczystościach pojawiała się w pierwszych rzędach, coraz bliżej brata. Wiedziała, że im bardziej będzie widoczna, tym trudniej będzie zagrozić jej pozycji. Powoli przebiła szklany sufit, wykazując dużą niezależność, i będąc coraz częściej fotografowaną bez towarzystwa Kim Dzöng-yna. Popularność Kim Jö-dzöng osiągnęła szczyt we właściwym momencie. W lutym 2018 r. w Pjongczangu w Republice Korei odbywały się Zimowe Igrzyska Olimpijskie, które okazały się ważnym momentem w relacjach między obiema Koreami. Prezydent Korei Południowej Mun Dzae-in (문재인) wyciągnął rękę do sąsiada z północy i osobiście zaprosił przedstawicieli Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej na południe, by wspólnie oglądać, występującą pod flagą zjednoczonej Korei, grupę sportowców z obu państw Półwyspu Koreańskiego. W tej sytuacji Kim Dzöng-yn zwrócił się do osoby, której najbardziej ufał – do swojej siostry Kim Jö-dzöng. Stała więc razem z Przewodniczącym Najwyższego Zgromadzenia Ludowego – Kim Jöng-namem (김영남), nominalnie będącym wtedy głową państwa – na czele delegacji dyplomatycznej

21 J. Lea-Henry, *The rise of Kim Yo-Jong...*, s. 141–142.

udającej się do Korei Południowej²². Miała do wypełnienia poważną misję – zdobyć zaufanie strony południowokoreańskiej, USA i całego świata. 9 lutego wzięła udział w ceremonii otwarcia igrzysk, siedząc w łoży honorowej, w której znajdowali się m.in. Mun Dzae-in i wiceprezydent USA Mike Pence. Świadoma obecności mediów, ubrana w skromną czarną kreację, uzupełnioną delikatną biżuterią, z włosami spiętymi w „stylu biznesowym”, uśmiechała się i grała mimiką twarzy²³. Następnego dnia spotkała się z prezydentem Munem na oficjalnym obiedzie i wręczyła mu zaproszenie od Kim Dzōng-yna do odwiedzin w Pjongjangu. Cel został spełniony. Po latach kryzysu nuklearnego, testach pocisków i widmie wojny wiszącej na włosku, Korea Północna, dzięki Kim Jō-dzōng, skradła sąsiadom organizowane przez nich Igrzyska Olimpijskie nazwane wtedy „Igrzyskami Pokoju”. Koreańczycy zdobyli przyzwolenie na złamanie nałożonych na nich sankcji międzynarodowych, a światowe media po tym wydarzeniu zdecydowanie ociepliły wizerunek reżimu. Północnokoreańska telewizja z kolei informowała, że Kim Jō-dzōng jest pierwszą osobą z rodziny Kimów, która odwiedziła południe Półwyspu Koreańskiego od czasów wojny koreańskiej²⁴.

Wizyta Jo Dzong w Republice Korei, atmosfera ugody i rozpoczęte po igrzyskach rozmowy między przedstawicielami obu Korei przyczyniły się do zorganizowania spotkań Kim Dzōng-yna z prezydentem USA Donaldem Trumpem w Singapurze w 2018 r. oraz w Hanoi i Phanmudzōmie w 2019 r.²⁵ Kim Jō-dzōng była obecna na wszystkich trzech szczytach obu polityków, a jej pozycja rosła. W międzyczasie uczestniczyła również w delegacji na spotkanie z przewodniczącym ChRL Xi Jinpingem²⁶. Jednak

- 22 D. Rowe, *The Worlds that are watching: media, politics, diplomacy and the 2018 PyeongChang Winter Olympics*, „Communication & Sport” 2019, vol. 7, no. 1, s. 3–22.
- 23 Jung Woo Lee, *Hegemony, domination and opposition: Fluctuating Korean nationalist politics at the 2018 Winter Olympic Games in PyeongChang*, „Sport in society” 2021, vol. 24, no. 11, s. 2007–2008.
- 24 S. H. Sæbø, *Kim Dzōng-yn. Szkic portretu dyktatora*, *Czarne, Wołowiec* 2019, s. 277–281; A. Fiefield, *Wielki Następca...*, s. 340–344; J. Lea-Henry, *The rise of Kim Yo-Jong...*, s. 143–145.
- 25 Jung H. Pak, *Kim Dzōng-yn. Historia dyktatora*, Wydawnictwo W. A. B., Warszawa 2020, s. 357–372.
- 26 Sojin Lim, *North Korea: the rise and rise of 'first sister' Kim Yo-jong*, „The Conversation” [online], 29 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://theconversation.com/north-korea-the-rise-and-rise-of-first-sister-kim-yo-jong-168906>>.

po fiasku rozmów i pogorszeniu relacji na linii Korea Północna – USA, Kim Dzŏng-yn prawdopodobnie zrzucił część odpowiedzialności na siostrę i ta ponownie zniknęła ze sfery publicznej.

Kim Jŏ-dzŏng do polityki powróciła w marcu 2020 r. Wobec pogorszenia relacji z Republiką Korei zagroziła jej odwetem za rzekomo planowany atak na Koreańską Republikę Ludowo-Demokratyczną. Podczas dalszego pogłębiania się kryzysu oraz ochłodzenia stosunków z Waszyngtonem i Seulem, siostra Kim Dzŏng-yna zaczęła pojawiać się w mediach regularnie, wydając kolejne oficjalne oświadczenia rządowe potępiające politykę USA i Korei Południowej wobec KRLD²⁷. W swoim pierwszym oficjalnym komunikacie z marca 2020 r. w ostrych słowach zaatakowała biuro prezydenta Korei Południowej, wzywające Koreę Północną do wstrzymania ćwiczeń wojskowych. W czerwcu tego samego roku posnęła się nawet do czynów, odpowiadając za spektakularne wysadzenie biura łącznikowego pomiędzy obiema Koreami w mieście Kaesong, które miało być odwetem za zrzucanie ulotek propagandowych na teren Korei Północnej przez południowokoreańskich aktywistów. „Czuję, że najwyższy czas zerwać kontakty z władzami Korei Południowej” – napisała wtedy w mediach²⁸. Od tego czasu siostra Kim Dzŏng-yna regularnie występuje publicznie, grożąc i zarzucając nieszczerą intencję USA oraz Republice Korei, a zarazem podkreślając otwartość na rozmowy o zakończeniu wojny koreańskiej²⁹. „Trzeba odrzucić dwulicowość, nielogiczne uprzedzenia, złe nawyki i wrogą postawę usprawiedliwiania własnych czynów przy jednoczesnym zarzucaniu słusznego korzystania z prawa do samoobrony” – zwróciła się do władz Republiki Korei we wrześniu 2021 r.³⁰

W 2020 r. Kim Jŏ-dzŏng objęła kierownictwo nad partyjnym Departamentem Organizacji i Przywództwa. Uzyskała tym samym kontrolę nad zarządzaniem strukturami partii, organizacją wewnętrznych

27 P. Bielicki, *Główne kierunki polityki wewnętrznej i zagranicznej Korei Północnej w latach 2019–2020*, „Przegląd Politologiczny” 2021, nr 1, s. 123; *Kim Jong Un sister's first official remarks hint at higher status*, „Al Jazeera” [online], 4 III 2020 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.aljazeera.com/news/2020/03/kim-jong-sister-official-remarks-hint-higher-status-200304024330626.html>>.

28 Sojin Lim, *North Korea...*

29 Konflikt koreański od lat 50. XX w. utrzymywany jest w stanie rozejmu. Deklaracja pokojowa nie została do tej pory podpisana.

30 *Kim Yo-jong says North Korea open to ending war if conditions met*, „BBC News” [online], 24 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.bbc.com/news/world-asia-58675703>>.

spotkań oraz indoktrynacją ideologiczną i nadzorowaniem jej członków³¹. W styczniu 2021 r. została wprawdzie odsunięta ze stanowiska zastępcy członka Biura Politycznego Korei Północnej, ale najprawdopodobniej była to tylko pozorna degradacja, bo jej pozycja w nieoficjalnej hierarchii reżimu pozostaje niezmieniona³². Świadczy o tym późniejsze nominowanie Kim Jö-dzöng do Komisji Spraw Państwowych, która zgodnie z artykułem 106. Konstytucji Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej stanowi najwyższy organ przywództwa politycznego w państwie³³. Pod koniec września świat obieżyła informacja, że Kim Jö-dzöng znalazła się w trzynastoosobowym składzie Komisji razem z bratem, który został jej przewodniczącym³⁴. Jak zauważa profesor Jang Mu-dzin (양무진) z Uniwersytetu Studiów Północnokoreańskich w Seulu, był to ważny awans, ponieważ „ponownie wzmocnił jej pozycję i skonkretyzował zadania w reżimie”³⁵.

Podsumowanie

Kim Jö-dzöng zaledwie w ciągu dekady zbudowała sobie pozycję drugiej najważniejszej osoby w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej, zaraz za swoim bratem i równocześnie przywódcą państwa – Kim Dzöng-ynem.

- 31 Oh Gyeong-Seob, *The political status and role of Kim Yo-jong*, “Online Series Korea Institute for National Unification”, Seoul 06.07.2020, s. 2–8: <<https://www.kinu.or.kr/2020/eng/0706/co20-12e.pdf>> [dostęp: 11 XII 2021]; J. Berlinger, Y. Seo, *Kim Jong Un’s sister may have taken over a key North Korean post, South Korean officials say*, “CNN World” [online], 25 VIII 2020 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://edition.cnn.com/2020/08/25/asia/kim-yo-jong-ogd-intl-hnk/index.html>>.
- 32 T. W. Martin, A. Jeong, *Kim Yo Jong: What We Know About Kim Jong Un’s Sister and Her Role in North Korea*, “The Wall Street Journal” [online], 27 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.wsj.com/articles/kim-jong-un-sister-kim-yo-jong-11607524273>>.
- 33 *Socialist Constitution of the Democratic People’s Republic of Korea*, adopted on June 2016, s. 23: <<http://www.korean-books.com.kp/KBMbooks/en/book/politics/00000450.pdf>> [dostęp: 11.12.2021].
- 34 *At 5th Session of 14th Supreme People’s Assembly of DPRK*, “KCNA Watch” [online], 30 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://kcnawatch.org/newstream/1632955497-78119845/at-5th-session-of-14th-supreme-peoples-assembly-of-dprk/>>.
- 35 Park Chan-Kyong, *Kim Jong-un has made clear his sister Kim Yo-jong is his de facto No 2, what’s next for her?*, “The Week in Asia” [online], 4 X 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.scmp.com/week-asia/people/article/3150911/kim-jong-un-has-made-clear-his-sister-kim-yo-jong-his-de-facto-no-2>>.

W czasie ofensywy dyplomatycznej Korei Północnej w latach 2018–2019 grała role pierwszoplanowe. Stała się postacią kluczową dla reżimu. Kim Jō-dzōng obecnie pełni funkcje „kanclerza, szefa sztabu, najbliższego doradcy i asystenta wykonawczego” Kim Dzōng-yna, czyli jest prawą ręką brata³⁶. Jednocześnie dysponując władzą wykraczającą poza to, co dawało jej nazwisko rodu Kim oraz związek z bratem, Jō-dzōng zdobyła swobodę oraz kontrolę nad opracowywaniem i prowadzeniem własnej polityki, mając zarazem wpływ na stosunki międzynarodowe Korei Północnej. Sugerując się mechanizmem sukcesji władzy po śmierci Kim Dzōng-ila, który desygnował najmłodszego syna na swojego następcę, można przypuszczać, że w przypadku śmierci Kim Dzōng-yna w rodzinie Kimów poszukiwany byłby kandydat o wyjątkowych predyspozycjach przywódczych. Jak zwraca uwagę Paweł Bielicki, aktualnie problem jest o wiele poważniejszy, ponieważ dziecko Kim Dzōng-yna jest zbyt młode, aby objąć władzę³⁷. W tej sytuacji przypuszczalnie to właśnie Kim Jō-dzōng stałaby się pierwszą osobą w kolejce do przejęcia władzy w państwie³⁸. Być może konfucjańska tradycja nie pozwoliłaby jej na objęcie urzędu bezpośrednio. Dla patriarchalnego społeczeństwa północnokoreańskiego to, że jego przywódcą jest kobieta, mogłoby okazać się nie do zaakceptowania. Z uwagi na to Kim Jō-dzōng zapewne kontynuowałaby rolę szarej eminencji, kierując polityką prowadzoną przez męskiego członka rodziny Kimów postawionego w roli przywódcy i ściśle kontrolowanego³⁹. Obecnie, posiadając zaufanie brata Kim Dzōng-yna i będąc jedną z najbliższych mu osób, do których przywódca Korei Północnej zawsze może zwrócić się o radę i pomoc, Kim Jō-dzōng może wywierać wpływ na decyzje zarówno w polityce wewnętrznej, jak i zagranicznej państwa. Jednocześnie prowadzi bardzo niebezpieczną grę. Grę, w której – jak do tej pory – stale jednak wygrywa, stając się stopniowo najważniejszą kobietą w historii Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej.

36 A. Fiefield, *Wielki Następca...*, s. 345.

37 P. Bielicki, *Główne kierunki polityki...*, s. 123.

38 M. Burdelski, *Wpływ procesu sukcesji w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej na stabilność regionalnego systemu bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2017 nr 1, s. 46.

39 D. P. Halpin, *A woman in a man's world: could Kim Yo Jong really become North Korea's leader?*, „NK News” [online], 27 IV 2020 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.nknews.org/2020/04/a-woman-in-a-mans-world-could-kim-yo-jong-really-become-north-koreas-leader/>>; A. Fiefield, *Wielki Następca...*, s. 349.

Bibliografia

- At 5th Session of 14th Supreme People's Assembly of DPRK*, "KCNA Watch" [online], 30 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://kcnawatch.org/newstream/1632955497-781119845/at-5th-session-of-14th-supreme-peoples-assembly-of-dprk/>>.
- Berlinger J., Seo Y., *Kim Jong Un's sister may have taken over a key North Korean post, South Korean officials say*, "CNN World" [online], 25 VIII 2020 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://edition.cnn.com/2020/08/25/asia/kim-yo-jong-ogd-intl-hnk/index.html>>.
- Bielicki P., *Główne kierunki polityki wewnętrznej i zagranicznej Korei Północnej w latach 2019–2020*, „Przegląd Politologiczny” 2021, nr 1.
- Burdelski M., *Wpływ procesu sukcesji w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej na stabilność regionalnego systemu bezpieczeństwa w Azji Południowo-Wschodniej*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2017, nr 1.
- Chance D., Kim J., *North Korea mourns dead leader, son is "Great Successor"*, "Reuters" [online], 19 XII 2011 [dostęp: 11 XII 2021]: https://www.reuters.com/article/us-korea-north-idUSTRE7B1O5B2O111219?TB_iframe=true&width=921.6&height=921.6.
- Czop E., Levi N., *Kim jest Kim Dzöng-yn?*, Kwiaty Orientu, Skarżysko-Kamienna 2016.
- Fiefield A., *Wielki Następca. Niebiańskie przeznaczenie błyskotliwego towarzysza Kim Dzöng-yna*, Sine Qua Non, Kraków 2020.
- Goban-Klas T., *Historia i współczesność Korei*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.
- Halpin D.P., *A woman in a man's world: could Kim Yö-jöng really become North Korea's leader?*, "NK News" [online], 27 IV 2020 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.nknews.org/2020/04/a-woman-in-a-mans-world-could-kim-yo-jong-really-become-north-koreas-leader/>>.
- Jong Un Visited Wonsan Aggie in April '09?*, "North Korea Leadership Watch" [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<http://www.nkleadershipwatch.org/2010/10/03/jong-un-visited-wonsan-aggie-in-april-09/>>.
- Jung H. Pak, *Kim Dzöng-yn. Historia dyktatora*, Wydawnictwo W.A.B., Warszawa 2020.
- Jung Woo Lee, *Hegemony, domination and opposition: Fluctuating Korean nationalist politics at the 2018 Winter Olympic Games in Pyeong Chang*, "Sport in society" 2021, vol. 24, no. 11.
- Keum Jang-Tae, *Historia koreańskiej myśli konfucjańskiej*, Kwiaty Orientu, Skarżysko-Kamienna 2013.
- Kim Jong-il death: 'Nature mourns' N Korea leader*, „BBC News” [online], 22 XII 2011 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.bbc.com/news/world-asia-16297811>>.
- Kim Jong Un sister's first official remarks hint at higher status*, "Al Jazira" [online], 4 III 2020 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.aljazeera.com/news/2020/03/kim-jong-un-sister-official-remarks-hint-higher-status-200304024330626.html>>.
- Kim Yö-jöng*, "North Korea Leadership Watch" [online], [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://nkleadershipwatch.wordpress.com/kim-family/kim-yo-jong/>>.

- Kim Yo-jong says North Korea open to ending war if conditions met, "BBC News" [online], 24 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.bbc.com/news/world-asia-58675703>>.
- Lea-Henry J., *North Korea's Princess. The strange life and dangerous future of Kim Yŏ-jŏng*, "Research Gate": <https://www.researchgate.net/publication/332778275_North_Korea%27s_Princess_The_Strange_Life_and_Dangerous_Future_of_Kim_Yo-jong> [dostęp: 11 XII 2021].
- Lea-Henry J., *The Rise of Kim Yo-Jong in the North Korean Regime*, "Strategic Analysis" 2019, vol. 43, no. 2.
- Levi N., *Kto rządzi w Korei Północnej*, Wydawnictwo Dialog, Warszawa 2014.
- Madden M., *North Korea's New Propagandist?*, "38 North" [online], 14 VIII 2015 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.38north.org/2015/08/mmadden081415/>>.
- Martin T.W., Jeong A., *Kim Yŏ-jŏng: What We Know About Kim Jong Un's Sister and Her Role in North Korea*, "The Wall Street Journal" [online], 27 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.wsj.com/articles/kim-jong-un-sister-kim-yo-jong-11607524273>>.
- North Korean leader Kim Jong-il dies of heart attack*, "BBC News" [online], 19 XII 2011 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.bbc.com/news/world-asia-16239693>>.
- Oh Gyeong-Seob, *The Political Status and Role of Kim Yo-jong*, "Online Series Korea Institute for National Unification", Seoul 06.07.2020: <<https://www.kinu.or.kr/2020/eng/0706/co20-12e.pdf>> [dostęp: 11 XII 2021].
- Park Chan-Kyong, *Kim Jong-un has made clear his sister Kim Yo-jong is his de facto No 2, what's next for her?*, "The Week in Asia" [online], 4 X 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.scmp.com/week-asia/people/article/3150911/kim-jong-un-has-made-clear-his-sister-kim-yo-jong-his-de-facto-no>>.
- Pearson J., *Kim Jong Un praises nuclear program, promotes sister*, "Reuters" [online], 8 X 2017 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.reuters.com/article/us-northkorea-missiles-kim/kim-jong-un-praises-nuclear-program-promotes-sister-to-center-of-power-idUSKBN1CDO3V>>.
- Rowe D., *The Worlds that are watching: media, politics, diplomacy and the 2018 PyeongChang Winter Olympics*, "Communication & Sport" 2019, vol. 7, no. 1.
- Sæbø S. H., *Kim Dzŏng-yn. Szkic portretu dyktatora*, Czarne, Wołowiec 2019.
- Socialist Constitution of the Democratic People's Republic of Korea*, adopted on June 2016: <<http://www.korean-books.com.kp/KBMbooks/en/book/politics/00000450.pdf>> [dostęp: 11.12.2021].
- Sojin Lim, *North Korea: the rise and rise of first sister' Kim Yo-jong*, "The Conversation" [online], 29 IX 2021 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://theconversation.com/north-korea-the-rise-and-rise-of-first-sister-kim-yo-jong-168906>>.
- U.S. blacklists North Korean officials over rights abuses*, "Reuters" [online], 12 I 2017 [dostęp: 11 XII 2021]: <<https://www.reuters.com/article/us-usa-northkorea-sanctions/u-s-blacklists-north-korean-officials-overrights-abuses-idUSKBN14V2HS>>.